

Pregó de la festa major de Reus, 22 de juny de 1993

Col·lectiu de Teatre La Vitxeta

(Saló de plens de l'Ajuntament de Reus, 22 de juny de 1993)

I

UXIER

UXIER.- (Tres tocs)

Per ordre del senyor alcalde, es fa saber, que en aquest precís moment comencen les festes majors de la ciutat, les festes de Sant Pere d'aquest any de gràcia de 1993. El senyor alcalde demana als reusencs i reusenques, habitants tots d'aquesta vila de Reus, que pengin domassos als balcons com a senyal que la ciutat fa festa grossa, tal com pertoca a la fama d'aquesta població i a major honor del gloriós patró, Sant Pere.

(S'obren els balcons. Pengen els domassos. Es queden guaitant)

II

VITXET vs. VITXETA

(Música gegants)

VITXETA.- No tinc res per a posar-me, Vitxet!

VITXET.- Si tens un armari ple de vestits!

VITXETA.- Tots els he portat un munt de vegades!

Si no tinc vestit nou, aquest Sant Pere no sortiré!

VITXET.- Doncs ja t'hi pots posar fulles. Enguany ens haurem d'esperar fins al setembre.

VITXETA.- I he d'anar a la perruqueria! Estic avorrida d'aquest pentinat!

VITXET.- Dones, dones... totes iguals!

III

ELS GEGANTS

PREGONER.- Amb aquesta conversa entre el Vitxet i la Vitxeta, per exemple, podria començar el pregó de la Festa Major d'enguany, Sant Pere 1993. I, de fet, així comença. Molt dignes autoritats, senyor Alcalde, senyors regidors, reusencs i reusenques: en nom del col·lectiu de teatre La Vitxeta, em disposo a "pregonar", la festa major de Reus.

Abans però, volem agrair públicament l'honor que se'ns ha fet amb aquest encàrrec i manifestem que estem molt emocionats i molt contents. Segurament aquí hauria de dir

que “no ens ho mereixem”, que “altres tenen més mèrits que nosaltres” i altres coses semblants, però no ho faré perquè si no tenim prou mèrits ens sobra il·lusió i, per tant, una cosa va per l'altra. Reusencs i reusenques, el pregó d'enguany serà un pregó col·lectiu, com correspon a un grup de gent que treballa mitjançant aquest sistema, però no pateixin que nosaltres som d'allò més clàssics i per tant el pregó serà el que ha de ser: una exaltació i una crida a la festa...

IV

EL CAMPANAR

(Campanes)

CAMPANAR.- Aquí hauria de sonar la campana dels gegants, però fa temps que aquesta filla meva no anuncia als reusencs la soritda al carrer dels fills més alts d'aquest poble, símbols encartonats, però magnífics, de la festa ciutadana! He de confessar, amable auditori, que el silenci de la campana m'entristeix i em decanta la melangia. Cada any em dic a mi mateix: “Enguany sí” i cada any m'equivoco. L'esperança se m'aprima, però encara confio que, en algun Sant Pere futurista, la campana dels gegants tornarà a refilar el seu toc de festa. Però us demano que excuseu aquesta petita expansió, impròpia de la meva altíssima dignitat i deixeu-me que us parli de la festa des de la meva singular perspectiva. Sóc el campanar d'aquesta ciutat, més alt encara que el gegant Indi, i perfectament situat per seguir i resseguir tot el ritual d'aquesta festa, famosa entre les més famoses! El que més m'agrada de la meva alta i privilegiada situació al cor de la ciutat, és aquet panorama encantador de carrers i carrerons, de places i placetes, de terrats i teulades,... Si acoto el cap i em miro els peus, veig la meva Prioral, de la que surt com un rierol, el carrer Major. Decanto el coll i la plaça del Castell em sembla, des d'aquí dalt, un “corral de comèdies” que connecta amb el Mercadal. Mentre, els meus altres ulls mesuren el Fossar Vell i piquen l'ullet a la noia del Vent que m'indica el carrer de l'Hospital... Vaja, queestic més ben situat que ningú perquè no se m'escapi cap detall d'aquesta festassa. Ara mateix a baix, vull dir a la casa de la Vila, estan fent el Pregó de la Festa Major. Per cert que... ¿on s'ha vist que un grup de comedians siguin els encarregats d'encetar una festa com la de Sant Pere? Ho trobo una mica d'anar per casa, francament. Però confio que després, la tronada petarà com sempre -ja veig els de ca l'Espinós com la dibuixen- i a la Prioral, els de l'Orfeo cantaran encara més bé que ho fan habitualment, ja que enguany celebren els seus primers 75 anys, per cert que molt ben portats, i tinc entès que estan a punt per estrenar un tema musical dedicat als gegants. Jo, es veu que no tinc prou alçada ni antiguitat per inspirar quatre ratlles de solfa... Hauré de parlar-ne amb el mestre Fuster d'aquesta qüestió. Bé com els deia, quatre eixelebrats que fan teatre, avui els han convertit en pregoners del Sant Pere d'enguany...!

V

INICI DE LA FESTA

PREGONER.- És cert campanar. Som comedians. Uns comedians enamorats de la nostra ciutat. No sé si farem un pregó o realment farem comèdia. Però el que sí és segur és que ens posarem els vestits més bonics i ens maquillarem de la millor manera per a la interpretació d'una gran obra: La Festa Major 1993.

A l'alçada més o menys dels teus genols, senyor campanar, he estat vivint durant vin-i-cinc anys. La plaça del Mercadal ha estat i és, malgrat que ara no hi visqui, casa meva. El meu pare, cada any per aquestes dates, ja té la clau preparada perquè, tota aquesta colla teatrera, puguem disposar d'uns balcons o terrat preparats per gaudir de la festa. Excel·lent situació la vostra, senyor Campanar; però permeteu-me, amb tots els respectes, fer-vos ganyetes; doncs disposar d'una tribuna d'aquestes característiques és, si més no, per engelosir a qualsevol. És per això que els companys vitxetaires m'han engrescat a manifestar, en veu alta, els records i vivències personals de la nostra festa, que segurament, són també els de molts de vostès.

La veritat és que després de tants anys et sents part integrant de la festa major. A més, no vull ni pensar, el que podria passar si un any, entre ballada i ballada, els gegants miren de reüll cap a dalt al balcó i no em troben. Quin remordiment! No, no hi puc faltar. Allí com un badoc veient-los ballar i repetint el que tant ens agrada de dir als ganxets: "És que són els més macos! I l'Indi és senzillament preciós! Doncs mira que el Moro!" Tots, si no cal discutir, tots tenen el seu encant. Els vells i els que s'hi han anat incorporant amb els anys. Segurament el Ramon Ferran devia pensar el mateix quan va fer els japonesos i els negres. El resultat? Permeteu-me una lleugeresa: Si hi hagués una Hona-Reus gegantera, tota la desfilada la farien els nostres.

Jo em pensava que la farel·la pels gegants era una cosa d'infants, però la veritat és que t'hi quedés enganxat de per vida. De petit hi vas darrera com un foll. Encara recordo tot un matí seguint-los d'ençà que van sortir de l'Ajuntament fins que els van tornar a desar. Després, amb l'excusa d'altres, continues igual; en aquest cas la meua filla: "Xata, que anirem a veure els gegants?", li preguntava jo com aquell que no vol la cosa. Era jo el que se'n moria de ganes.

Voleu una prova més clara d'aquest encanteri? Als comedians, com diu el senyor Campanar, quin nom se'ns acudeix en el moment d'anomenar el Col·lectiu de teatre?: La Vitxeta. No podia ser d'altra manera. A més enguany la vestirem amb un model que serà l'enveja de tothom.

No només heu de presumir vós, senyor Campanar, que us estant posant més mudat que un gínjol.

VI

CONVERSA GEGANTS

(Música gegants)

VITXET.- Bon dia, senyor gegant Indi.

INDI.- Bon dia, senyor Vitxet. Fa gaire calor per aquí baix?
VITXET.- Què voleu dir amb això? És una indirecta?
INDI.- Només una broma, no us ho agafeu pel cantó que crema!
VITXET.- Encara n'hi ha de més alts que vós!
INDI.- Sí, només un, el Carrascllet; però és d'una altra generació!... S'ha de reconèixer, Sr. vitxet, que sou petit però eixerit!
JAPONESA.- (A part) Un pet esvanit, això és aquest Vitxet! Des que ha d'estrenar vestit nou, regalat pels paradistes del Mercat...
INDI.- Tot el que vulgueu, però els vitxets estrenaran vestits nous per la festassa del setembre!
JAPONESA.- No m'en parreu, senyor Indi que la Vitxeta està insuportable amb això del vestit. No sé què es pensa! Per molts vestits nous que porti, el tipus no li millorarà gaire! Li sobren deu quilos, com a mínim!
INDI.- No totes poden presumir d'una figura com la vostra, benvolugda senyora Japonesa!
JAPONESA.- Vós sempre tan galant, senyor Indi!
NEGRE.- I de què va exactament això del mes de setembre. És un casament?
MORO.- És una reunió de gent de la nostra raça. Em refereixo a la raça gegantil, és clar!
MORA.- Tindrem més de tres-cents convidats, serà una cosa mai vista!
JAPONESA.- Només de pensar-hi ja em canso! Vinga cercaviles, vinga ballades! Jo sóc massa delicada per aquests rebomboris!
VITXETA.- Com que esteu anèmica! Jo em moro de ganes de ser l'amfitriona de la trobada gegantera...!
TOTS.- Ep!!!
INDI.- Que els amfitrions ho serem tots!
NEGRE.- Tots, tots!
MORO.- Un gegant sol no fa festa, senyora Vitxeta!
INDI.- Hem de procurar no barallar-nos! El que cal és que tots anem a una i quedem com el que som: uns senyors gegants!
MORO.- Exacte, les grans patums de la festa popular!
INDI.- Hem de tenir consciència del nostre carisma...
MULASSA.- Un moment, senyor Indi. Perdoni, però si aquí hi ha algú amb carisma, és una servidora!
VITXET.- No us volem pas ofendre, Mulassa! Per cert, com us trobeu després de la vostra cura de rejuveniment?
MULASSA.- Fillets meus, m'han tret cinquanta anys del damunt! Els meus interiors fan tan de goig, que si no perquè seria una indecència, ara mateix em trauria la pell i us els mostraria! Vaja, que tinc costelles per dos-cents anys més! A més, amb la polèmica que has desvetllat el meu costellam, em sento una estrella de cinema.

VII

ABANS DE COMPLETES (XIQUET DE REUS I MULASSA)

PREGONER.- De moment els gegants s'han sortit amb la seva. Tot just començar a parlar de la festa major i s'han convertit en els protagonistes. S'ho mereixen. I sobretot enguany que són els amfitrions de tots els seus amics d'arreu. Gran festassa la que es prepara. Haurem de vigilar l'Indi que no ens faci el salt amb tanta geganta aviada.

Quan vaig començar a pensar en tot el que em faria gràcia explicar, els records i les imatges s'ajuntaven d'una manera increïble. Era com un gran garbuix. He rebobinat la meua particular pel·lícula i finalment sembla que he trobat un cert ordre. Bé, almenys m'ho penso.

Tot just posar el rodet a la màquina em venen a la memòria les bandes de música preparades, davant de l'Ajuntament, per començar el seu cercavila. Qui no recorda la Lira Ampostina, o els d'Onda, enfilant el carrer de Monterols, segurament per anar a trobar-se a la cantonada de cal Chap amb l'entranyable Rogelio. La batuta passava sempre en la darrera peça a les seves mans; convertit-lo per uns instants en la persona més feliç del món. La festa major convertia a l'home que portava els rotlles de les pel·lícules de la Sala Reus al Bartrina, en el mestre Rogelio.

Això era el prelude dels dies grans, aquells que mai voldries que s'acabessin. La vigília, per exemple. A mitja tarda els de la pirotècnia comencen a escampar-ho tot: coets de tota mena, morters, les rodes... Carai, com m'agradaven aquelles rodes situades una a cada fanal de la plaça! I com patia pensant que aquella bona gent no tindria temps per preparar-ho. Mentre, els nanos, els gegants, la Mulassa, després de tombar-la tota la tarda, s'anaven trobant a la plaça. No paraven de moure's. Potser estaven nerviosos, com jo. Mira el Xiquet de Reus, ja està fent de les seves. No, si amb l'entremaliat que és, no m'estranya allò de l'arròs i peix pudent. Per cert durant uns anys, els nanos fumaven. Ara, potser sensibilitzats per les campanyes anti-tabac, s'han passat al xiclet.

I la Mulassa com s'ha tornat! Tan seriosa sempre davant dels gegants posant ordre i seny, i ara se'ns despenja amb uns moviments de maluc al més pur estil M. Jackson. Es veu que no passen els anys per ella. Una de les més velles de Catalunya, en plena demostració d'una segona joventut.

VIII

MULASSA – XIQUET DE REUS

(Cançó dels nanos)

XIQUET.- Mulassa, si no pares quieta, no aguantaràs tota la festa!

MULASSA.- Què vols que et digui Xiquet! Com més va, més m'anima tota aquesta canalla! No me'n puc pas estar! I mentre m'aguanti el costellam, rai!!!

XIQUET.- Qui t'ha vist i qui et veu! A mi, sembla que els anys em pesin, i tu... no sé pas d'on treus la marxa!!!

MULASSA.- Són totes aquestes carones que se m'atansen i em fan dringar els sonalls...

Quan me'ls sento arrambats a les faldilles m'engresco i friso per ballar, i fins i tot saltar i botre, d'alegria!!!

XIQUET.- Jo des que he deixat el tabac i m'he quedat sense piloteta m'ho prenc d'una altra manera!!!

MULASSA.- Mira xiquet, el cas és aprofitar aquests dies de festa, que prou que resposem tot l'any.

XIQUET.- Tens tota la raó! Jo estic entusiasmat esperant la tronada; m'encanta sentir-la petar... i l'olor de pólvora!!!

MULASSA.- Ai, no sé què dir-te! A mi em fa com a patir que no se'm fui el faldillam, vés... A més a més, les meves orelles ja no són el que eren, ja es comencen a ressentir!!!

XIQUET.- Au va! No et facis l'estreta que prou que et va tot aquest xou! Vés que els gegants ja en ballen una altra! Ens hi afegim??!!!

MULASSA.- I tant que sí!!! Som-hi!!! Espereu-nos nois!!!

IX

COMPLETES-1

CAMPANAR.- Completes. Com sempre amb retard, aquests de l'Ajuntament! Ara, que no sé pas de qui deu ser la culpa, perquè per coordinar aquest bé de Déu, feina rai!!!

Els nanos ja baixen pel carrer Major, escortats per la Mulassa -la beneita-, els senyors gegants i els bastoners.

El garbull de músiques i els colors de les danses fan de pròleg als castellers. Els tinc als peus i tots ballen alhora. Un pilar d'avellana i l'altre de lila.

Passin Prioral endins les autoritats, i que comencin les Completes! Encesa la teiera que reposa als meus peus, el Prior i l'Alcalde treuen la clau per obrir l'arca del sant. Mentre a les meves pedres ressonen els goigs a Sant Pere, els elements festius s'han quedat portes enfora d'una Prioral plena a vessar, inquietos i atents per la sortida en processó.

Com cada any, no me'n pedré ni un sol apunt!!!

X

COMPLETES-2

PREGONER.- La plaça plena de gom a gom. Es tracta, segurament, de l'acte més significatiu de la nostra festa major. Amb la plaça a vessar, totes les mirades es dirigeixen, inquietes, cap al carrer Major.

VEU 1.- Què encara no pugem?

VEU 2.- Sí! Ja són aquí!

VEU 3.- He vist els nanos!

VEU 4.- Alerta!

PREGONER.- Cal deixar totes les converses per una altra estona. Primer és el primer. Què farà que una desfilada tan curta com aquesta, tingui aquest encís especial? Que tot plegat

sigui, als meus ulls és clar, d'una solemnitat extraordinària. Per si de cas, deixeu que no trenqui l'encant.

Els gegants s'han situat la patateria Lauria i els nervis comencen a córrer pel terrat. Les nostres dues colles castelleres fan que, per un instant, la gent et desaparegui de la plaça i la teva vista ja només té un objectiu: els pilars de quatre caminant. Han entrat a la plaça rectes i eixerits, i automàticament notes com una emoció difícil d'explicar. Tot són crits d'ànim.

VEU 1.- Som-hi!

VEU 2.- Què ho aconsegiu!

VEU 3.- Què falta poc!

PREGONER.- Per fi els anxanetes, que tota l'estona han estat amb la mirada fixa com si el que passava no anés amb ells, comencen a repartir petons a tort i a dret saludant a una gernació entusiasmada. Tota la plaça és un aplaudiment. Passat el moment, l'èxtasi diria jo, la nostra pell torna a la seva forma habitual. L'esborronament ens havia convertit en gallines esverades.

Les autoritats, que també semblaven haver perdut l'esma, es refan com poden i van entrant a l'Ajuntament. Abans el Víctor de l'Espinós, amb l'embut ple de pólvora a la mà, com si d'un retolador de punta fina es tractés, havia dibuixat quasi de memòria el recorregut de la tronada.

L'Andreu del quiosc ja ha tingut cura de posar els cartons pertinents i el Peter, amb la seva càmera o gravadora, a punt per immortalitzar el moment.

(Balcons)

NENA.- Jo no la vull veure la tronada!

PARE.- Tu t'estaràs aquí quieta i veuràs la tronada com tothom! I ara!

NENA.- A la mama també li fa por la tronada!

PARE.- La mama... On és la teva mare?

NENA.- S'ha amagat.

PARE.- Roser, Roser... On s'ha ficat aquesta dona?

VEU 1.- (De dalt del balcó) Antònia, Pitu, pugueu!

VEU 2.- (De baix) Què teniu ple?

VEU 1.- Encara hi cabeu! Pugueu, que d'aquí és veu rebé!

VEU 2.- Si no es donen manya encara es mullarà aquesta tronada.

VEU 3.- Jo no pujo. M'agrada més des d'aquí baix.

VEU 2.- Tu com més a prop millor. Aquest home!!!... Al mig de la plaça et posaries, si poguessis!... I l'Alcalde, haurà pensat en el mocador.

PREGONER.- Espero que sí. És com un neguit tot això. S'obre el balcó, la mà cap a la butxaca de l'americana i el mocador enlaire. El foc, que sembla que també estava neguitós

esperant aquests moments, comença a córrer esbojarrat per damunt de les antigues lloses de la plaça, enmig de petards i morters fins arribar a un gran esclat final, eslgai pels forasters i d'una significació ben especial pels de casa.

XI

LA REVETLLA

(Música "verbena")

PREGONER.- Encara el fum de la tronada envaïa el pis, quan les colònies i els perfums volien ofegar l'olor de pólvora. El vestit nou preparat, les sabates ben enllustrades. Tot a punt de les revetlles. El Reus Deportiu i el C.N. Reus-Ploms, al que cal felicitar en el seu 75 aniversari, treballaven durant mesos per portar-nos els millors cantants del moment.

No puc resistir la temptació de llegir-vos un dels programes que guardo d'aquells anys i que deïa: "A las 23 horas Grandes Verbenas. En las instalaciones deportivas del CN Reus-Ploms, actuación de la Orquesta Internacional Maravella, Nirvanas, Luis Aguilé, Braulio, Lorenzo Santamaría, Dany Daniel, Manolo Otero, Camilo Sesto y Rita Pavone con sus respectivos conjuntos. Presentación a cargo de Mónica Randall. En el parque de deportes del Reus Deportivo, actuación de Julio Iglesias, Juan Bau, Lolita, Juan Camacho, la Orquesta Internacional de Radio Montecarlo con sus coros i go-gos, i Jorge Sepúlveda. Presentarán Pepe Domingo y sus Neniñas."

Recordant-ho em ve a la memòria el malament que m'ho vaig passar aquells ditxosos anys que no era prou gran, que no tenia l'edat em deien, i jo em moria de ganes d'anar-hi. Les meves germanes tenien més sort; i durant un temps no em va tocar més remei que observar com, totes cofoies amb els seus xicots, es disposaven a passar-s'ho d'allò millor. Per cert que sempre em va fer molta gràcia que els nuvis portessin una bossa. Una bossa de plàstic per anar de revetlla? Sembla que es tractava d'entrar d'amagat una botella de xampany (cava en diem ara). Fins i tot hi havia qui feia aparèixer una capsa de galetes de dins de la camisa o de l'americana.

El record d'aquests anys tan fantàstics, segurament va ser el motiu pel que volgués participar activament en la recuperació de les revetlles que, durant uns anys, quasi bé van desaparèixer de les programacions de la festa major.

Misericòrdia Vallès persona d'una especial sensibilitat pels temes de ciutat, va saber reunir tot un conjunt de persones de diferents entitats, que en pocs dies, i després de moltes dificultats, varem aconseguir que en el programa d'aquell any es pogués tornar a llegir: "A les 11 de la nit a les instal·lacions del Club de Futbol Reddis, revetlla de Sant Pere amb: l'orquestra Mondragon, l'orquestra Cimarron i la Super Orquestra."

Després, uns anys més al Reddis, a d'altres indrets, fins arribar al Parc de Sant Jordi, es repeteix la tradició. Ja no vestim igual; no amaguem el cava, però la revetlla torna a formar part de la nostra festa.

XII

CONVERSA REVETLLA

IAIA.- Nena, on vas amb aquesta bossa amunt i avall? Deixa-la allà damunt, a la tauleta. Quines ganes de trastejar bosses ara!!!

NENA.- Què passa iaia? Són les sabates noves per la revetlla! Mare, i si em fan "llaga"?

MARE.- No m'atabalis més, tu i les sabates, pesada!!! Ditxosa revetlla!

IAIA.- Si et fan mal t'aguantes, que per presumir s'ha de patir!... I, on vas de "verbena", al Reus o als Ploms?

NENA.- Au iaia, que vas venuda!!! La revetlla és al Parc de Sant Jordi i als barris, "Vés si te n'enteres!!!"

MARE.- Mare, dona... que ja no es fan aquelles festasses del Reus i els Ploms; ara van allà dalt a la Fira!!!

IAIA.- "Què sé jo!!!" Com que tot ho canvien! Tan maques que eren aquelles "verbenes"! Oh!, i venien artistes de categoria, eh!!! Te'n recordes d'aquell any de la Rita Pavone?!!!

MARE.- I tant que me'n recordo!!! Jo ja festejava amb el Josep Maria; vés si me'n recordo!

NENA.- "Bueno" prou! No us enrotlleu ara amb ls "viejos tiempos", que sempre esteu igual!!!

IAIA.- Ai ella, coi de canalla!!!

MARE.- Gent jove, pa tou! Va, desa les sabates ditxoses i reposa una mica filla. Que t'ha de pujar a buscar ton pare allà dalt, doncs?

NENA.- Ai mare, ja m'acompanyaran; sempre esteu igual!!!

MARE.- Ja et "fotarà" ton pare...! Fes el faor de fer bondat i, si pots plegar a les tres, no cal que pleguis a les quatre!!!

IAIA.- Això, que l'endemà no sou bons per a res!!!

NENA.- Doncs, jo em penso esperar que surti el sol, t'aviso!!!

MARE.- "Bueno", prou, ja en parlarem després d'això...

XIII

MATINADES I MIGDIA